

Leren in en versterken van concrete initiatieven

Bijlage bij Uitvoeringsagenda 2018

Provincie Noord-Brabant

sociale

veer

kracht

Inhoud

Inleiding	3
Slowcare (Elzeneindhuis Oss)	4
Sociale Stad Helmond	6
Digitale Agenda	8
De Dorpsmolen	11
Verspild Talent	14
Toekomstvisie Altena	17
Eenzaamheid in Gemeente Roosendaal	20
In dialoog over NIMBY	23
Dementievriendelijke gemeenten	25
Wijkleerbedrijf Lokaal Plus	28
VAB's Zundert	31

Bijlage bij de Uitvoeringsagenda 2018

Opgesteld door de provincie Noord-Brabant, programma Versterken Sociale Veerkracht, juli 2017

Inleiding

In Brabant barst het van initiatieven. Sociale Veerkracht versterken gebeurt in de provincie volop op allerlei plaatsen. Bij elf initiatieven zijn we aangehaakt, en leveren we een bijdrage aan het versterken van de netwerken en het vergaren en delen van kennis en vaardigheden. We leren samen met de initiatiefnemers binnen het initiatief wat werkt of niet, met welke impact en volhoudbaarheid. Wat we hier leren leggen we vast, en ontwikkelen we verder, samen met andere initiatieven. Daardoor krijgen we instrumenten, werkwijzen en methodieken, die we delen met andere partners, projecten, initiatieven binnen de netwerken.

We verbinden ons aan initiatieven waar we waarde kunnen toevoegen en waarin alle partners willen leren en experimenteren. We beoordelen in de praktijk waar we maximaal effect, impact en ontwikkel-kansen zien. Daarop baseren we onze keuze tussen initiatieven. Deze elf eerste initiatieven zijn geselecteerd op basis van een aantal criteria (zoals een van de middelgrote steden of West-Brabant, volhoudbaar, cross-pover of gebiedsontwikkeling). Uiteraard zijn we al met volgende initiatieven bezig, het is de bedoeling dat uiteindelijk heel Brabant mee gaat doen. Zo spreiden we onze gemeenschappelijke kennis als een olievlek uit over heel Brabant.

Hier presenteren we wat we tot nu toe hebben opgehaald bij de eerste 11 initiatieven.

Slowcare (Elzeneindhuis Oss)

Online www.elzeneindhuis.nl
Initiatiefnemer Stichting Slowcare
Contactpersoon provincie Johan van Doornmalen

Werkgebied Oss

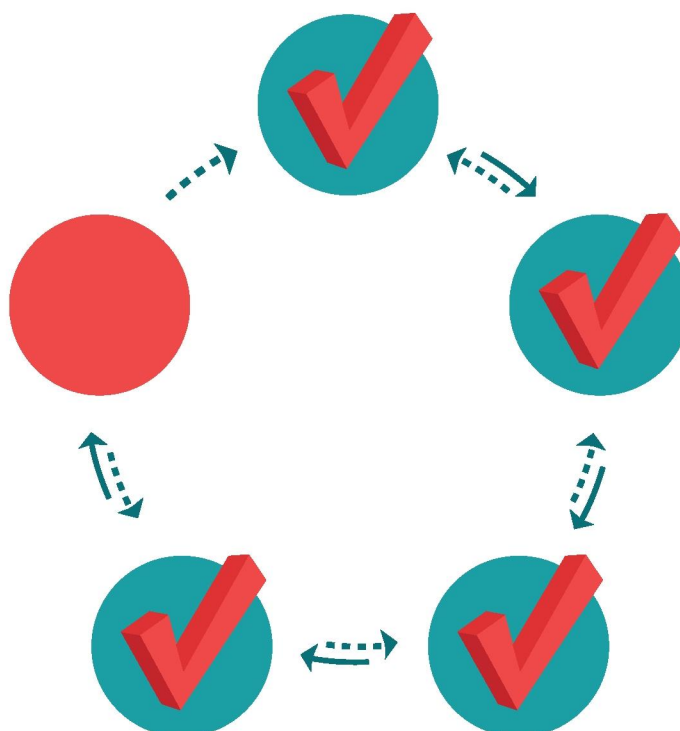
Netwerkpartners

- Gemeente
- Ontwikkelbedrijf van de provincie
- Aannemers
- Zorgkantoren
- Wijkraad
- Wijkbewoners
- Basisschool de Elzeneind
- Ouders
- Medewerkers
- BOM
- Fontys
- vrijwilligers
- diverse fondsen
- crowdfunders

Instrumentarium

- Subsidie in de vorm van een lening
- Impactmonitor

Uitvoeringsfase Dit project zit tussen fase 4 en 5 (tussen Prototype ontwikkelen en Testen en verbeteren)

- Uitgangssituatie** De Stichting SlowCare wil een landelijk dekkend netwerk vormen van autonome, kleinschalige, duurzame ver- of gebouwde woonvoorzieningen met dagbesteding die gerund worden door sociale ondernemers. De doelgroep bestaat uit mensen met meervoudige ernstige beperking. Het initiatief voor een woonvoorziening moet steeds van de ouders komen en er is sprake van een structurele verbinding met de buurtbewoners als mededragers van zorg en dagbesteding.
- Voortgang** Op dit moment is de energieneutrale verbouwing van het schoolgebouw tot woon- en zorgvoorziening in volle gang.
- Volgende stap** We spreken op dit moment over hoe we gaan meten wat de impact van dit initiatief is, wat de maatschappelijke, ruimtelijke en economische opbrengsten zijn en hoe we dit monitoren.
- Wat leren we** De provincie is op zoek naar nieuwe concepten. Voor ons is het waardevol om met de pilot te ontdekken of iets werkt, waarom iets werkt en waar mensen tegenaan lopen. Ouderinitiatieven op het gebied van kleinschalige woon-zorgvoorzieningen passen bij de ontwikkeling dat zorg zich verplaatst van de instelling naar de wijk. Vaak ontbreekt een goede financiële onderbouwing en is er niet genoeg expertise in de oudergroep om zo'n toch wel ingewikkeld initiatief van de grond te tillen.
- De zorginhoudelijke ontwikkeling vraagt ook verdienmodellen waar winst niet alleen over geld gaat, maar ook over maatschappelijke en groene waarde. Hoe dat werkt, waar de problemen liggen en hoe die opgelost kunnen worden is waardevolle kennis voor de vele andere initiatieven die de komende jaren ongetwijfeld volgen.
- Wat brengen we** Juist bij dit soort projecten zie je dat investeerders niet instappen omdat het concept zich nog niet bewezen heeft waardoor investering te risicovol lijkt. . Dan kunnen wij als provincie net het (financiële) duwtje in de rug geven dat nodig is om op gang te komen.. Ons Ontwikkelbedrijf denkt daarin mee en heeft de financiering verzorgd. Daarnaast kunnen we onze netwerkpartners (zoals Zorgbelang en Zet) inzetten voor specifieke kennis op het gebied wijkbetrokkenheid, ouder- en cliëntenparticipatie en inzet van zorgtechnologie Verder zorgen wij voor verbinding op Europese schaal via het ITHACA-project omdat concepten als Slowcare nog onbekend zijn en dus ter inspiratie en als leerzaam voorbeeld dienen. Ook brengen wij via experts kennis in rondom sociaal ondernemerschap, impactmonitoring en nieuwe verdienmodellen.
- Reactie vanuit het initiatief** "De morele steun, denkkraft en de netwerken van de provincie zijn voor ons van onschatbare waarde. Het geloof dat zij uitspreken in ons geeft vertrouwen bij de andere partners. Ze leggen verbindingen, denken met ons mee en krijgen de goede mensen aan tafel. Daarnaast zijn ze nu ook met ons in gesprek over hoe we ons concept verder op kunnen schalen, en daar leren we allemaal veel van. Zonder de provincie zou dit initiatief niet van de grond zijn gekomen, dat durf ik rustig te zeggen."

Lucian van Heumen, vader van meervoudig gehandicapte Eline, initiatiefnemer en voorzitter stichting SlowCare

Sociale Stad Helmond

Online

www.helmond.nl/Bestuur/Alle-onderwerpen/Nieuws/2016/September/Begroting-2017-investeren-in-sociale-stad

Initiatiefnemer

Gemeente Helmond

Contactpersoon provincie

Jan-Willem van Herpen

Werkgebied

Gemeente Helmond

Netwerkpartners

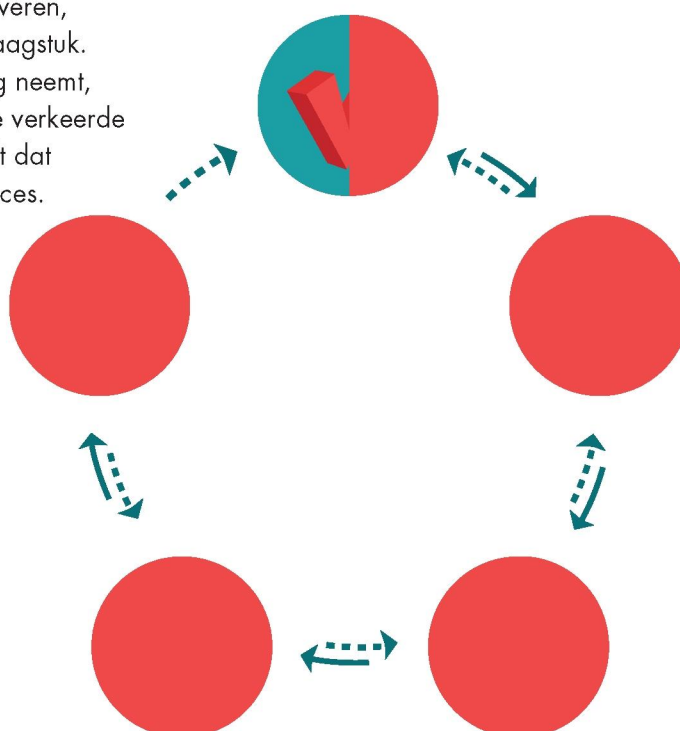
- Gemeente
- PON
- Telos
- ZET
- Zorgbelang kijkt mee om in te springen wanneer gewenst
- Universiteiten om later in proces kennis te verwerken

Instrumentarium

- Veerkrachtdialoog
- Monitor Sociale Veerkracht
- Impactmonitoring

Uitvoeringsfase

Dit project zit in fase 1: observeren, begrijpen en inleven in het vraagstuk. Een fase die veel tijd in beslag neemt, maar belangrijk is. Als hier de verkeerde keuzes worden gemaakt, heeft dat invloed op de rest van het proces.

Uitgangssituatie De gemeente Helmond heeft een groot programma om de sociale veerkracht in de stad te verbeteren: Sociale Stad. Daarvoor hebben ze de Monitor Sociale Veerkracht die door PON en Telos is ontwikkeld al in gebruik. De gemeente wil echter per wijk een nog beter beeld krijgen van wat er nu speelt, wat aandacht nodig heeft en hoe het gesteld is met de sociale veerkracht van de inwoners en van de wijk als geheel. Om daar achter te komen wordt gewerkt met de methode veerkrachtdialog: in gesprek met professionals en de bewoners van de wijken. De provincie betreft PON en ZET om samen met Helmond in één wijk te starten met de veerkrachtdialogen.

Voortgang Er is lang gezocht naar de goede wijk om te starten, zodat het beste resultaat wordt behaald. In de eerste week van juli is een startbijeenkomst gehouden, waarbij alle betrokken partners aanwezig waren.

Volgende stap Een volgende stap is het daadwerkelijk organiseren van de dialogen, na de zomer. Ook werken we aan het borgen van de kennis die we daar opdoen. Dat gebeurt bij onze uitvoeringsorganisaties in samenhang met activiteiten binnen de pilot impactmonitoring.

Wat leren we Veel input om de monitor verder te verfijnen en ervaring opdoen met veerkrachtdialogen met inwoners van een stad, want dat is nieuw.

Gebiedsgericht (aan sociale veerkracht) werken, is moeilijk. We zijn gewend snel naar thema's of sectoren te grijpen die binnen een overheidskader passen. Integraal werken vraagt meer tijd aan de voorkant. Het betrekken van bewoners vraagt andere instrumenten en andere vaardigheden van de uitvoerders.

Ook willen we uitzoeken hoe we de kennisinstituten aan kunnen haken en overleggen hoe zij verder kunnen met de gegevens die we hier verkrijgen, want daaruit moet een aanpak komen die toepasbaar is in andere gemeenten.

Wat brengen we De rol van de provincie is vooral heel goed luisteren, meedenken en adviseren over de aanpak en zien welke partners uit het netwerk actief betrokken kunnen worden in dit proces. Onze meerwaarde zit in het grote netwerk, de ervaring met de monitor en met de veerkrachtdialogen. Bovendien nemen wij als deelnemer de tijd om te reflecteren op het proces. Vaak zijn mensen zo hard aan het werk dat ze aan het eind een goede oplossing hebben gevonden, maar niet meer weten hoe ze daar zijn gekomen. Ook dat is de meerwaarde van een partij die niet leidend is maar aansluit om óók te leren van een proces én die expertise kan organiseren rondom het thema impactmonitoring.

Reactie vanuit het initiatief "De provincie brengt veel kennis, wetenschappelijke onderbouwing en een groot netwerk mee. We leren van elkaar, mét de provincie bereiken we een beter resultaat dan zonder de provincie."

Wytske Teeuwen, programmamanager Sociale Stad

Digitale Agenda

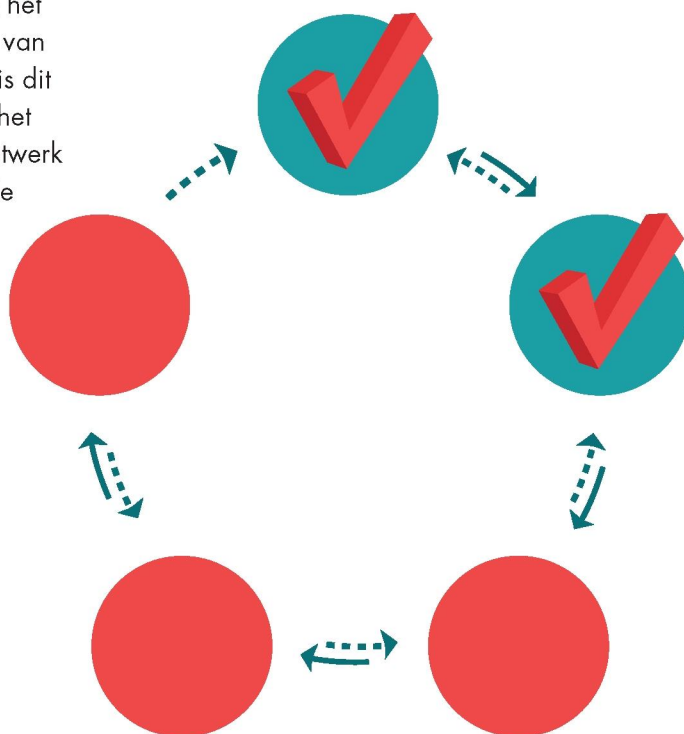
Online	www.midden-brabantglas.nl
Initiatiefnemer	Coöperatie Midden-BrabantGlas
Contactpersoon provincie	Jan-Willem van Herpen
Werkgebied	Midden-Brabant

- Netwerkpartners**
- Coöperatie Midden-BrabantGlas
 - Opgave Digitale Agenda / Breedbandfonds
 - Studio Why/Innovation Games ESIW
 - Dorpsraad Galder, Midden-Brabant
 - PON
 - ZET en Zorgbelang in de coulissen tot inzet nodig is

- Instrumentarium**
- Veerkrachtdialoog
 - Challenge Innovation Games

- Uitvoeringsfase**
- Dit project zit tussen fase 2 en fase 3: van het vaststellen van het probleem, naar het bedenken van oplossingsrichtingen. Feitelijk is dit al de tweede ronde, want bij het realiseren van het glasvezelnetwerk is de hele cirkel al aan de orde geweest.

Uitgangssituatie

In Brabant is op een heel bijzondere manier iets van de grond getild. Zonder financiële ondersteuning van de overheid is Midden-BrabantGlas er in geslaagd dat het buitengebied in Midden-Brabant wordt voorzien van een glasvezelnetwerk. Het netwerk is eigendom van de burgers die er wonen. Zij zijn eigenaar en zitten ook zelf aan de knoppen van de toekomst van het netwerk. Het initiatief is van start gegaan op basis van het model van KempenGlas en zij hebben dit (business)model verder verfijnd en doorontwikkeld. Het model kan succesvol worden toegepast in meer gebieden in Brabant.

Concrete vraag is nu: hoe zorg je voor de ontwikkeling van digitale diensten, die aansluiten bij de behoefte van bewoners. Technisch kan alles, maar hoe onderzoek je wat wenselijk is, en in sommige gevallen: hoe overtuig je mensen ervan dat iets een goed idee is. Feitelijk ben je de ouderwetse 'burenhulp' aan het digitaliseren, maar hebben de toekomstige gebruikers nog weinig idee van wat mogelijk is en waar ze iets aan kunnen hebben.

Voortgang

Afgelopen periode heeft de focus gelegen op de realisering van het glasvezelnetwerk. Nu dit gegarandeerd is, ontstaat ruimte om de focus te verleggen naar het nut: het (door)ontwikkelen van digitale diensten ter versterking van het buitengebied, sociaal en economisch. Een ontwikkeling waarbij de huidige achterstand van het buitengebied op het gebied van digitale ontwikkeling wordt omgebogen in een voorloperspositie, bijvoorbeeld economisch in relatie tot het MKB en sociaal in relatie tot zorg. Hiervoor is sociale veerkracht nodig, evenals bij de realisatie van het glasvezelnetwerk. Daarnaast kan het de sociale veerkracht ook ondersteunen en versterken (bijvoorbeeld door het digitaal ondersteunen van 'burenhulp' en welzijn en zorg voor ouderen).

Volgende stap

Tijdens de European Social Innovation Week in het najaar faciliteren wij voor de coöperatie een challenge, waarin (jonge) professionals nieuwe inzichten ophalen bij experts en gebruikers, nieuwe concepten ontwikkelen en innovatieve ideeën en oplossingen aandragen. De uitkomsten moeten voor meerdere gebieden toepasbaar zijn.

Na de inventarisatie van wat gewenst is in de digitale agenda en wat nodig is om tot een passende digitale dienstenontwikkeling te komen, richten we de blik op de realisatie.

Wat leren we

Hoe werkt sociale veerkracht in de praktijk? Bij dit initiatief heeft een aantal bewoners de handen ineengeslagen en krijgt een coöperatie zaken voor elkaar die vooraf onmogelijk leken. Hoe maak je een buitengebied veerkrachtig met een digitale agenda? En: hoe kan die agenda vervolgens weer de sociale veerkracht versterken? Een vraagstuk dat voor veel dorpen in de buitengebieden geldt, en dat dus ook oplossingen biedt die op meer plekken toepasbaar zijn.

Wat brengen we

- We hebben de connectie gelegd met de opgave Digitale Agenda/het Breedbandfonds gelegd.
- Vanuit het overzicht van de provincie maken we leerervaringen van het ene gebied deelbaar en toepasbaar in een ander gebied.
- Veerkrachtdialogen om samen met bewoners te inventariseren wat mogelijk is en waar behoefte aan is. Wat kun je allemaal digitaal mogelijk maken om de sociale veerkracht van een dorp te versterken, in het bijzonder om mogelijk te maken dat mensen in het buitengebied langer thuis kunnen blijven wonen.

Reactie vanuit het initiatief

“De provincie biedt ons heel snelle toegang tot een groot aantal netwerken, en daar zijn we heel blij mee. Want in die netwerken zit veel kennis waar we ons voordeel mee kunnen doen. Daarnaast creëert de provincie voor ons een soort platform waarop we mensen samenbrengen om te brainstormen en bijvoorbeeld workshops te houden over wat we met onze infrastructuur kunnen doen om de sociale veerkracht van de buitengebieden en kleine kernen te versterken. Dat is heel waardevol.”

Joost Bol, voorzitter van de coöperatie Midden-BrabantGlas

De Dorpsmolen

Initiatiefnemer Energie-Agenda (intern)

Contactpersoon provincie Jan-Willem van Herpen

Werkgebied West-Brabant

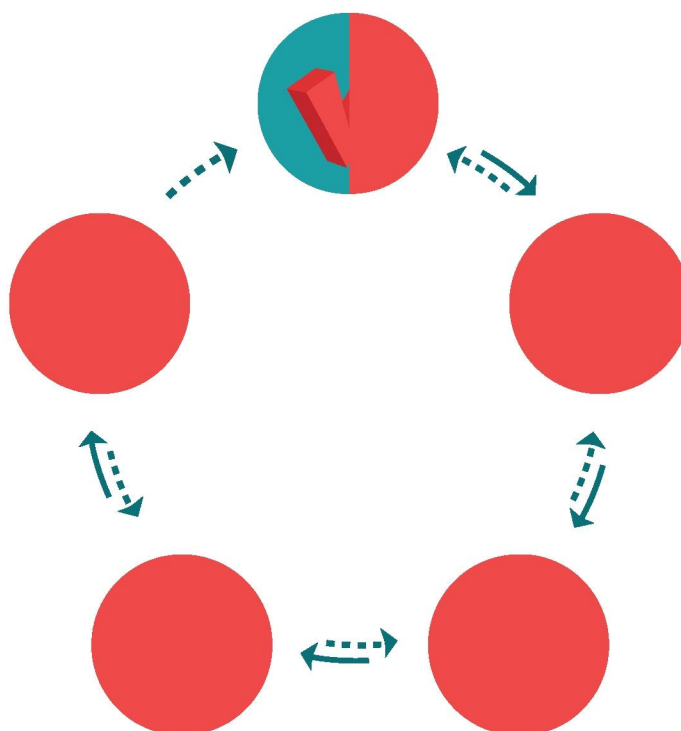
Netwerkpartners

- Enpuls (onderdeel van Enexis)
- Energie-agenda
- Veel interne partners van Ruimtelijke Ordening, Energiek Landschap A16
- Tigris
- Telos
- Pon
- ZET
- Zorgbelang

Instrumentarium

- Impactmonitoring
- Veerkrachtdialoog

Uitvoeringsfase Dit project zit in fase 1: observeren, begrijpen en inleven in het vraagstuk.

Uitgangssituatie

Dit project is een cross-over: we sluiten aan bij een opgave van de Energie-Agenda. Zij willen ervaring opdoen over hoe je mensen betrekt en verantwoordelijk laat zijn voor de energietransitie. In de verbinding met sociale veerkracht is de vraag hoe je een gemeenschap kunt koppelen aan een windmolen en zo energiebewustzijn en duurzaamheid bevorderen. De energieopgave en gemeenschapszin worden benut én versterkt. Als je dat wilt, moet je de burger als partner zien, alle burgers betrekken en niet alleen een specifieke groep burgers als 'aandeelhouder'.

Voortgang

Met het aansluiten van Enpuls als grote partner in de opgave van de Energie-Agenda, is het uitgangspunt aangepast. Samen met deze partner zijn nu tien pilots in beeld om energiebewustzijn en gemeenschapszin bij Brabanders te stimuleren. Bij allemaal wordt 'opgehaald' wat wel en wat niet werkt en waarom.

De dorpsmolens in het Energiek Landschap A16 zijn één van de pilots en er is een kans dat we hier als team sociale veerkracht bij aansluiten.

Een kennis- en leeragenda is in ontwikkeling. We bekijken momenteel hoe we hier in de cross-over gezamenlijk kunnen optrekken. Specifiek aandachtspunt hierbij is 'inclusie', het waarborgen dat iedereen mee kan doen en iedereen mee kan delen in de opbrengsten.

Volgende stap

Vanuit de kennis- en leeragenda bekijken we op welke van de 10 pilots we vanuit de cross-over het beste zouden kunnen focussen. Vooralsnog is de inschatting dat dit nog steeds de te realiseren dorpsmolens in het Energiek Landschap A16 zijn.

Wat leren we

In een maatschappelijke opgave zoals de Energie-opgave is de mens- en gemeenschapsfactor (de sociale veerkracht) een belangrijke component. Hoe kan die combinatie meer worden benut en versterkt? Hoe kunnen afdelingen van de overheid daarin ontschot werken en gezamenlijk leren en optrekken in kennisdeling. In dit geval rond het benutten en versterken van sociale veerkracht in relatie tot burgerinitiatieven in de energietransitie, opdat iedereen mee kan doen en iedereen mee kan delen in de opbrengsten?

Wat brengen we

We trekken samen op in de ontwikkeling van de Kennis- en Leeragenda. We faciliteren kennisdeling en impactmonitoring en verkennen of/hoe een sociale veerkrachtdialoog in een van de kernen langs de A16 het vergroten van draagvlak en ambities met betrekking tot energiebewustzijn, duurzaamheid, verbondenheid en leefbaarheid kan versnellen.

Reactie vanuit het initiatief

“Bij verduurzaming van de samenleving is altijd de vraag of iedereen daar iets aan heeft. Wie niet in staat is om zelf duurzame energie op te wekken, bijvoorbeeld bij gebrek aan eigen grond of eigen dak, de woning te isoleren omdat het geen eigendom is, of aan een energiecoöperatie deel te nemen, kan zich verhoudingsgewijs voor steeds hogere energiekosten gesteld zien. Voor wie toch al een krappe beurs heeft, kan dit tot ‘energiearmoede’ leiden. De toegevoegde waarde van het team sociale veerkracht kan heel goed zijn, dat zij vooral hier goed de vinger aan de pols houden en zorgen dat iedereen mee kan doen en iedereen mee kan delen in de opbrengsten. Dat is in de toekomst een heel belangrijk thema, waar we hier gezamenlijk waardevolle kennis op kunnen doen.”

Martijn Messing, projectleider Enplus

Verspild Talent

Online

www.p2.nl/actueel/inzetten-op-verspild-talent/

Initiatiefnemer

Bob Hutten

Contactpersoon provincie

Petra van Dijk

Werkgebied

Noordoost Brabant

Netwerkpartners

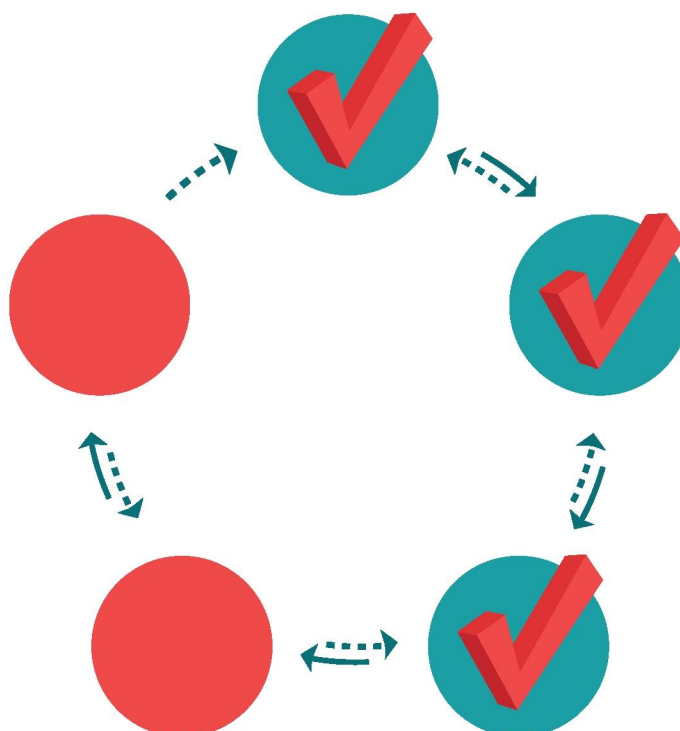
- Sichting AANtWERK
- Start Foundation (landelijk werkend fonds)
- Tilburg University (Ton Wilthagen)
- P2
- Rabobank
- Beagle Brabant
- Weener XL
- WSD
- IBN
- UWV
- Provincie (vanuit Arbeidsmarkt + Sociale Veerkracht)

Instrumentarium

Ze gaan werken met diverse bestaande instrumenten waaronder de reshoring tool van TiU/Midpoint en voegen steeds nieuwe kennis en inzichten toe in de lerende aanpak. Vanuit Sociale Veerkracht zetten we wetenschappelijke kennis op HRM-gebied van Tilburg University in en sluiten we aan met de impactmonitoring

Uitvoeringsfase

Dit project zit tussen fase 3 en 4.

Uitgangssituatie

Verspild Talent is een maatschappelijk initiatief dat is ontstaan uit het bedrijfsleven. Hutten Catering heeft De Verspillingsfabriek, waar voedsel dat voorheen niet gebruikt werd, nu verwerkt wordt tot volwaardige nieuwe producten. Hutten vroeg zich af wat hij nog meer op dat gebied kon doen, en kwam tot de conclusie dat hij hier mensen kan laten werken die maar moeilijk een baan vinden, het 'verspilde talent'. Hij is voorzitter van de Stichting AANtWERK, waarin meer dan 140 werkgevers uit Noordoost Brabant zich hebben verzameld die dit doel een warm hart toedragen. Binnen deze groep was behoefte aan nieuwe manieren om werk te creëren. Het initiatief Verspild talent gaat met deze bedrijven meedenken over hun mogelijkheden.

Voortgang

Gezamenlijk maakt het bedrijfsleven stappen om mensen in dienst te nemen. Waar de aandacht eerst vooral uitging naar het creëren van arbeidsplaatsen, wordt dat nu uitgebreid naar het scheppen van de goede randvoorwaarden. Er wordt gestreefd naar een combinatie van sociaal en succesvol, en dat kan op veel manieren.

Een van de mogelijkheden is bijvoorbeeld (en dat gebeurt ook al) het 'reshoren': terughalen van productielijnen uit lage-lonen landen naar Nederland. Een andere mogelijkheid is 'adoptie' waarbij bijvoorbeeld een groot bedrijf een sociale ondernemer kiest als toeleverancier.

Wij sluiten aan omdat er ontwerpend gezocht wordt naar nieuwe samenwerkingen en kennis over impact en businessmodellen, juist om mensen met zwakke sociale veerkracht aan hun talent en aan hulpbronnen te verbinden. Het initiatief wordt gedragen door partijen die zelf de noodzaak van een verandering zien en gezamenlijk kijken hoe zij die ook in gang kunnen zetten.

Volgende stap

Het living lab wordt momenteel ingericht, de ontwikkeling van de vernieuwende methode om nieuwe arbeid te creëren is gestart. De eerste 10 bedrijven waarmee ze dit samen gaan doen zijn bekend.

Op dit moment wordt door ZET een inventarisatie gemaakt van bestaande instrumenten die gebruikt kunnen worden in de aanpak, zoals de reshoring tool. Het zichtbaar maken van de impact van dit initiatief is complex omdat er veel verschillende partijen zijn betrokken en omdat er waardecreatie is op veel verschillende terreinen (maatschappelijk, ecologisch, economisch). Dit initiatief wordt dan ook meegenomen in de pilot impactmonitoring in aansluiting op de kennis en kunde mbt impact bij de Universiteit van Tilburg.

Wat leren we

Hoe ga je als responsieve overheid te werk. Hoe kun je beweging faciliteren, zaken versterken en verbinding maken in een commerciële context. Er was bij de projectleiding een beeld van de overheid, dat door onze responsieve aanpak nu bijstelt. Het ging om vrees voor belemmerende voorwaarden en het overnemen van succes. Dat vraagt zorgvuldigheid in de samenwerking en tegelijkertijd snel handelen. Het overgrote deel van de partners komt uit het bedrijfsleven, zij vragen slagkracht.

Wat brengen we

Verbinding naar de juiste relevante partner – die zich gecommitteerd hebben aan de lerende aanpak - op het juiste moment. We zetten ZET in voor de inventarisatie, de social media-expert van Zorgbelang kijkt op ons verzoek of zij samen met de communicatie-expert van WSD kan ondersteunen bij het maken en uitvoeren van een social media-strategie. Tilburg University gaat met haar HRM-expertise een onderzoek en co-creatie leveren waarmee er vernieuwend inzicht wordt toegevoegd. Bovendien brengen we met diverse partners samen expertise in m.b.t. impactmonitoring.

Toekomstvisie Altena

Initiatiefnemer Gemeenten Werkendam, Woudrichem en Aalburg

Contactpersoon provincie Suzanne Oomen

Werkgebied Land van Heusden en Altena

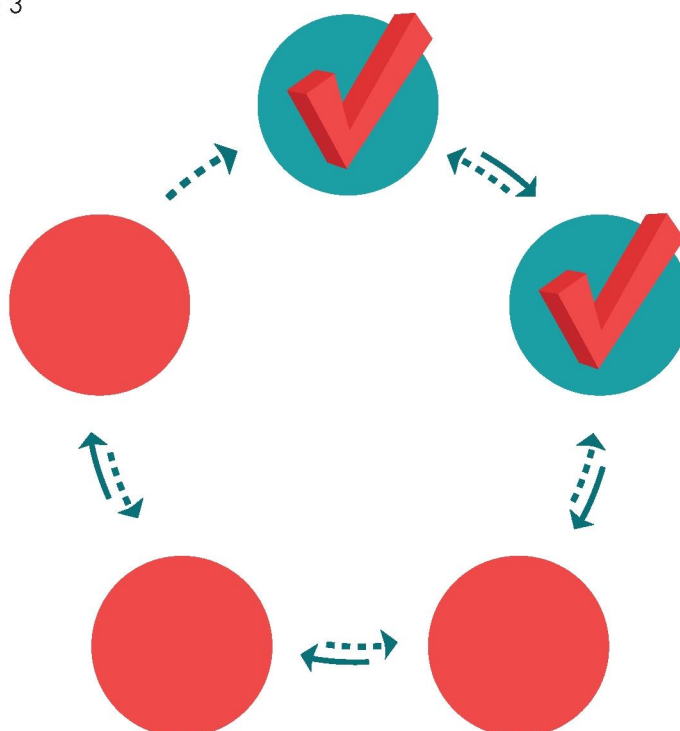
Netwerkpartners

- Gemeenten
- ZET
- Zorgbelang
- PON
- Universiteiten
- Veerkrachtig bestuur
- VKK

Instrumentarium

- Waarderende dialoog (nog te gebruiken)
- Mix & Match sessie (nog in te zetten)

Uitvoeringsfase Dit project zit tussen fase 2 en 3

Uitgangssituatie

De drie gemeenten Werkendam, Woudrichem en Aalburg gaan op 1 januari 2019 door als één gemeente. Ze willen deze herindeling (schaalsprong) ook benutten om de kwaliteit van hun dienstverlening en de contacten met de burgers ingrijpend te verbeteren (kwaliteitssprong).

Er is voor gekozen om dat samen met de inwoners te doen. Er zijn ruim twintig visiegroepen gemaakt die samen de toekomstvisie voor Altena hebben opgesteld met icoon-projecten, variërend van een digitale kindergids tot en met een energie-initiatief. Nu moet worden gekeken hoe deze toekomstvisie handen en voeten krijgt.

Voortgang

Na een periode van zoeken zijn recent zogenoemde FIT-gesprekken gevoerd, waarbij programmamanager, inhoudelijk ambtenaar en steeds een wethouder gezamenlijk hebben bepaald waar ze staan, en wat nodig is om verder te kunnen.

Er moet nu garen op de klos komen. Met het traject is veel vertrouwen opgebouwd bij de burgers, en als het te lang duurt voordat hier een vervolg op komt, neemt dat weer af. Recent is benoemd dat er drie niveaus van samenwerking zijn: heel concreet in de icoonprojecten. Die hebben wellicht een waarderende dialoog nodig.

Daarnaast is er een living lab. Hier moet geïnventariseerd worden hoe bijvoorbeeld de diverse icoonprojecten elkaar vinden en versterken. Feitelijk zijn dit sociale living labs. Bij een technologisch living lab is het makkelijk heldere en smart doelstellingen te formuleren, hier is dat wat ingewikkelder. Het is vooral een kwestie van uitproberen.

Het derde niveau van samenwerking is een overkoepelend proces: hoe leer je van deze nieuwe manier van werken, van overheidsparticipatie. Hoe leer je in twee processen gelijk (de schaalsprong en de kwaliteitssprong) het overzicht houden en hoe zorg je dat ze elkaar versterken.

Volgende stap

Door de wisseling van projectleider in de gemeentelijke organisatie heeft het project vertraging opgelopen. De gesprekken over de voortgang zijn recent gevoerd, na de zomer volgen de Mix&Match-gesprekken.

Wat leren we

Eigenlijk is dit een proces dat erg lijkt op ons eigen proces bij het zoeken naar hoe we sociale veerkracht versterken. Daarbij leren we veel van elkaars ervaringen. Hoe kun je een responsieve overheid zijn? Hoe betrek je inwoners echt bij het maken van plannen, in plaats van ze input te laten geven op de plannen die je zelf hebt gemaakt. Hoe hou je focus als meerdere processen tegelijk lopen.

Wat brengen we

- Het faciliteren van de waarderende dialoog door ZET en Zorgbelang.
- We kunnen onze kennispartners (PON, Telos, universiteiten) inzetten om de living labs te ondersteunen.
- Verbindingen met netwerken (VKK) en experts (ZET). Zij brengen expertise die aansluit en halen ervaringen op om van te leren voor andere regio's.
- Via ons kennisnetwerk zijn de gemeenten in maart aangesloten bij het evenement 'Design for transformative practices' van de Technische Universiteit Eindhoven, waar studenten zich een week lang hebben gebogen over prototypes voor icoonprojecten.

Reactie vanuit het initiatief

"We zijn heel blij met de provincie aan tafel. Ze nemen veel kennis mee van processen en kunnen op de goede momenten in dat proces hun netwerk inschakelen. Soms is dat ZET, soms VKK of Zorgbelang, maar daardoor kunnen wij op de goede momenten een beroep doen op de kennis die we op dat moment nodig hebben."

Fons Naterop, burgemeester Aalburg

Eenzaamheid in Gemeente Roosendaal

Initiatiefnemer Gemeente Roosendaal

Contactpersoon provincie Lieke Hoenselaar

Werkgebied Roosendaal

Roosendaal

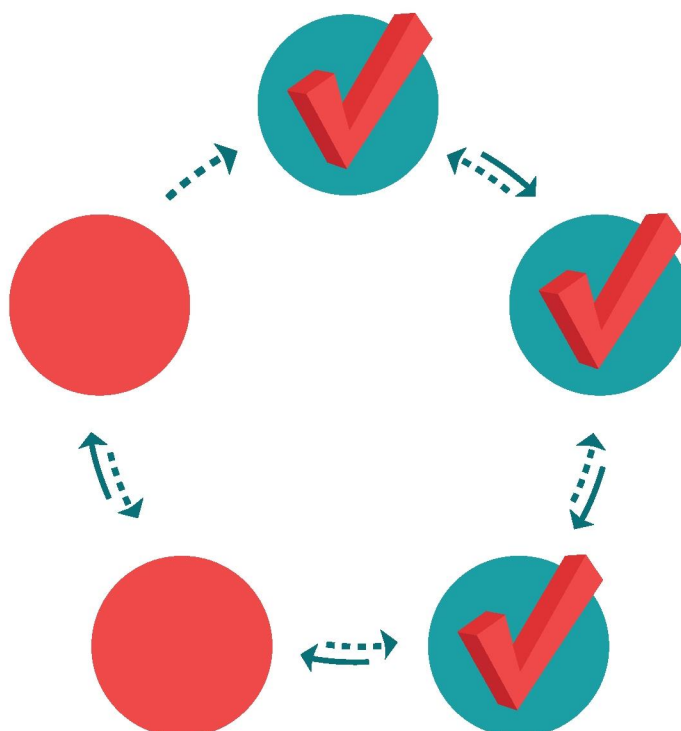

Netwerkpartners

- Gemeente
- JADS
- Studenten universiteiten
- PON
- Telos
- VKK
- 't Heft
- ZET
- Zorgbelang
- Wij zijn Traverse
- Wat losse slimmerds die deelnamen aan de Bounce Backathon

Instrumentarium - Bounce Backathon

Uitvoeringsfase Dit project zit tussen fase 3 en 4.

Uitgangssituatie

De door de gemeente Roosendaal ontwikkelde Vitaliteitkaart liet zien dat de inwoners van de gemeente hoog scoren op eenzaamheid. Ook in vergelijking met omliggende gemeenten. Opvallend is dat de problematiek vooral speelt onder ouderen en jongeren. De aanpak van eenzaamheid is lastig, omdat deze problematiek slecht zichtbaar is en de doelgroepen moeilijk bereikbaar.

Roosendaal is daarom op zoek naar innovatieve ideeën en partners die helpen om de doelgroepen te bereiken en de eenzaamheid tegen te gaan.

Voortgang

Roosendaal sloot aan bij de hackathon (met de naam Bounce Backathon) die de provincie in februari hield. 24 uur lang analyseerden studenten en andere geïnteresseerden een grote hoeveelheid verzamelde data om te komen tot nieuwe, innovatieve ideeën. De gemeente vond drie ideeën die de moeite waard waren om verder uit te werken.

De gemeente is hiermee aan de slag gegaan, en heeft in april een bijeenkomst georganiseerd met de bedenkers van de ideeën. Hier zijn de ideeën verder toegelicht aan de ambtelijke organisatie (bestuurders en ambtenaren). Een aantal bedenkers heeft toen aangeboden bij het proces van de uitwerking van de ideeën betrokken te willen blijven. Op dit moment wordt de laatste hand hieraan gelegd, waarna de uitgewerkte ideeën voorgelegd zullen worden aan de beleidsafdeling en de betrokken wethouders.

Ook is er vanuit de provincie een overleg geweest waarbij is afgesproken om te inventariseren wat er allemaal al is op het gebied van bestrijden van eenzaamheid. Netwerkpartners als ZET, Zorgbelang, VKK en 't Heft doen bijvoorbeeld ook al veel op dit gebied.

Volgende stap

Binnenkort wordt gesproken met de beleidsafdeling van de gemeente, om uit te vinden wat de prioriteit is van het project, hoe zij hier mee verder willen en wat de rol van de diverse partners daarin zou kunnen zijn. Dan moeten we bepalen of hier genoeg energie zit om dit blijvend een project te maken waar de provincie bij aangesloten wil zijn.

Wat leren we

- Wat levert een hackathon op, en hoe krijgt dat een plek in het project van de initiatiefnemer.
- Op wat voor vernieuwende manieren kun je eenzaamheid bestrijden, hoe leg je de kennis vast die je daarbij opdoet en op welke manier kun je die het beste delen.
- Wat doe je als partner in een proces en op welk moment. Hoe zorg je dat je partner blijft, en niet het initiatief naar je toetrekt, ook als het niet zo soepel/snel loopt als je had gehoopt.

Wat brengen we

Het toepassen van nieuwe onderzoeksvormen. Die hebben zo aangesproken dat de gemeente Roosendaal aan het onderzoeken is of ze een datalab kan gaan inrichten. Veel kennis van onze netwerkpartners en van ons zelf, de mogelijkheid om mee te doen aan de hackathon.

Reactie vanuit het initiatief

‘Het was heel prettig dat de provincie precies op het goede moment bij ons kwam met het aanbod om mee te doen aan een hackathon, want we waren net zelf aan het nadenken over het organiseren van zoiets. En nu we bezig zijn met de opvolging, denkt de provincie met ons mee over hoe we het vervolgtraject het beste vorm kunnen geven en over het advies aan ons college. Het is heel prettig om meedenkkracht, advies en praktische ondersteuning op de juiste momenten te krijgen.’

Marij Quirijnen, senior onderzoeker gemeente Roosendaal

In dialoog over NIMBY

Initiatiefnemer Provincie Noord-Brabant

Contactpersoon provincie Richard Dumont

Werkgebied Brabant

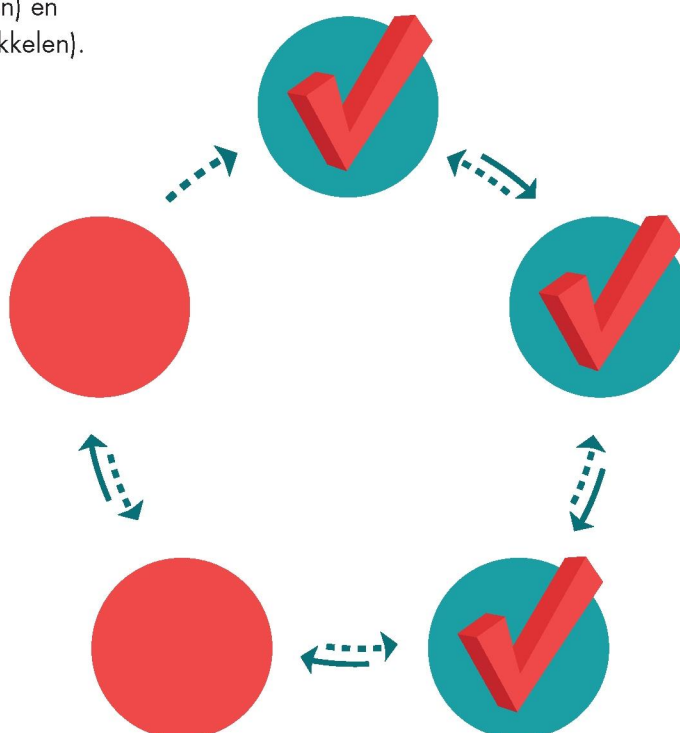
Netwerkpartners

- Gemeenten
- ZLTO
- Omgevingsdiensten
- GGD
- ZET
- Opleidingshuis

Instrumentarium

- Dialoog
- Intervisie

Uitvoeringsfase Dit project zit tussen fase drie (oplossingsrichtingen bedenken) en stap vier (een prototype ontwikkelen).

Uitgangssituatie

Het project 'In dialoog over NIMBY' is een reactie van de provincie op een maatschappelijke ontwikkeling waar we iets mee moeten en willen.

De basis ligt bij het urgentieteam Veehouderij. Dat koos in een zwaar en ingewikkeld dossier voor een andere aanpak: alle direct betrokkenen samen aan tafel, om in gesprekken samen te zoeken naar een oplossing. Het belangrijkste uitgangspunt: niet praten óver elkaar, maar mét elkaar.

Voortgang

Momenteel is ZET aan het werk met het Opleidingshuis van de provincie om een leermodule te maken voor provincied medewerkers en externen. Complexe zaken worden daarin praktisch aangepakt. De genoemde partners kunnen daarbij worden 'ingevlogen' om naast de aanvragers te gaan staan en samen en doordacht oplossingen te zoeken. Crux is dat het hier gaat om een manier van werken die moeilijk schriftelijk over te dragen is. Daarom zijn de partners van groot belang. Zij moeten samen met de aanvragers aan de slag. De mensen die gebruik maken van de leermodule kunnen vervolgens nieuwe partners binnenhalen om op deze manier de kennis als een olievlek over Brabant te verspreiden.

Volgende stap

Naar verwachting is het prototype van het Opleidingshuis in het najaar klaar, waarna er mee gewerkt kan worden. Daarna gaan we aan de slag om bekend te maken dat deze mogelijkheid er is. Er wordt een inventarisatie gemaakt van projecten binnen de provincie (met externe partners) waarbij deze aanpak een waardevolle optie zou zijn. Daar brengen we de module actief onder de aandacht.

In 2018 willen we deze nieuwe werkwijze bij minimaal drie cases toepassen, en evalueren: hoe dit loopt, wat er aangepast kan worden en hoe we nieuwe inzichten en kennis kunnen verwerken in de module.

Daarvoor hebben we de medewerking en flexibiliteit van de partners nodig. Bij een urgente aanvraag moeten zij bereid zijn om daar snel plek voor te maken in hun agenda.

Wat leren we

Het toepassen van wat geleerd is, is de kern van het programma Versterken Sociale Veerkracht. Het is zinvol om de geleerde lessen ook in te zetten op andere momenten en bij andere dilemma's binnen de maatschappelijke opgave Sociale Veerkracht.

Wat brengen we

De provincie is zelf kartrekker en werkt samen met partners als gemeenten, ZLTO, omgevingsdiensten en GGD.

Dementievriendelijke gemeenten

Initiatiefnemer PG Raad
Contactpersoon provincie Hans Heerdink/ Astrid Kaag
Werkgebied Brabant

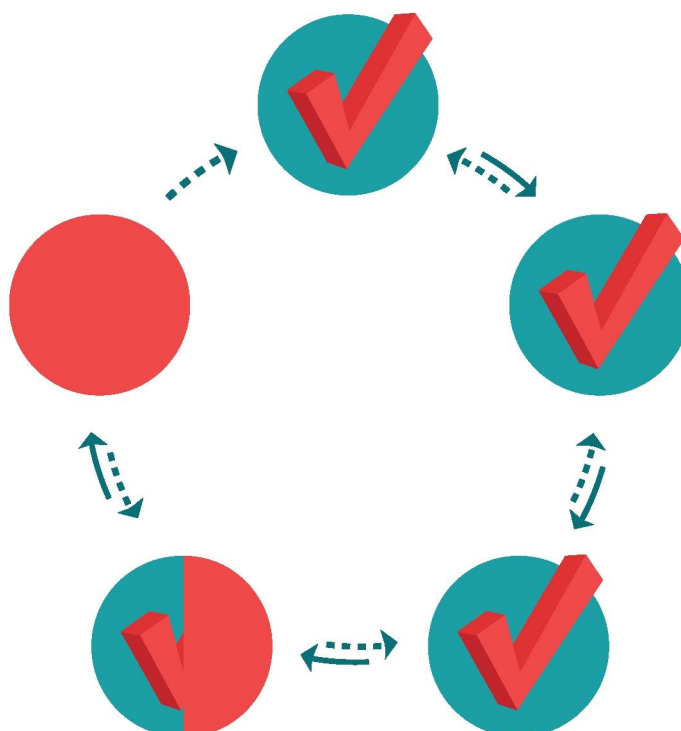

Netwerkpartners

- Alzheimer Nederland
- Zet
- Fontys
- Brabantse Raad Informele Zorg (BRIZ)
- Brabantadvies
- PON
- Universiteit van Tilburg
- Woningbouwcoöperaties
- VBOB
- Mextal

Instrumentarium - Impactmonitor

Uitvoeringsfase Dit project zit in fase vier, als het gaat om de inzet van de impactmonitor waar onze rol op dit moment heel concreet zit.

Uitgangssituatie

Dementievriendelijke gemeenten is een programma van de Programmaraad Zorgvernieuwing Psychogeriatric (PG-raad) dat al een aantal jaren loopt. Er komen steeds meer mensen met dementie. Ook deze mensen moeten een plek hebben in de samenleving. Ze zijn er, hebben een betekenisvolle rol in de maatschappij te spelen en daar moet onze samenleving op ingericht worden.

Het is belangrijk op lokaal niveau partners bij elkaar te krijgen die het onderwerp snappen en afspraken maken over hoe je oplossingen zoekt en realiseert. Die begrip kweken, samenwerking aangaan en verantwoordelijkheid nemen. Als provincie hebben we deze beweging de afgelopen jaren hoofdzakelijk gefinancierd. Om te zorgen dat de beweging duurzaam voort kan bestaan is het belangrijk er vanuit de verschillende samenwerkingspartners een gedeelde (financiële) verantwoordelijkheid opgepakt wordt.

Voortgang

Elke gemeente pakt dit vraagstuk op een eigen manier op. De adviseurs van ZET voeren het programma van de PG-raad uit samen met lokale en regionale partners (onder meer met de recent gestarte ambassadeurs-campagne). Duidelijk is dat dit maatwerk is: er is wel een grote gemene deler in de aanpak, maar elke gemeente heeft een eigen aanpak die past bij de lokale situatie en vraagstukken.

Om de beweging te borgen moeten meer partijen aanhaken. Om dat interessant te maken, is het noodzakelijk om te laten zien wat deze aanpak oplevert. Niet alleen financieel (bijvoorbeeld doordat mensen minder vaak hulp nodig hebben van instanties of doordat ze langer thuis kunnen wonen), maar ook maatschappelijk rendement (mensen voelen zich minder eenzaam, worden beter begrepen). Daarom zijn er recent twee impact-sessies geweest, waarin vragen zijn gesteld als 'wat denk je dat de impact is van wat je aan het doen bent, wat wil je bereiken, wat denk je dat je bereikt'. Het verdere vervolg hiervan wordt meegenomen in de pilot impactmonitoring.

Volgende stap

Verdere uitwerking van impactmonitoring waarbij we kijken of er verschillen zijn tussen gemeenten die wel meedoen met DVG en gemeenten die dat (nog) niet doen. Ook kijken we hoe de door Zet ontwikkelde Maatschappelijke Rendements Meter, hierbij gebruikt kan worden.

Wat leren we

Welke kennis er al is en welke ontbreekt. We krijgen input die we delen op Europees niveau in het ITHACA-project. Hoe we onze rol als financier ombuigen naar een rol als gelijkwaardige partner: hoe werken we in een netwerk waar we gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen, we een gezamenlijk doel hebben en niemand de baas is. Dat is best moeilijk.

Wat brengen we

- De impactmonitor faciliteren en de inbreng van expertise rondom impactmonitoring.
- We doen actief mee aan impact-sessies.
- We haken op de goede momenten onze kennispartners en uitvoeringsorganisaties aan om te ondersteunen en faciliteren met kennis en kunde.
- Uitwisseling van ervaringen en voorbeelden rondom Dementievriendelijke gemeenschappen in het kader van het Europese ITHACA-project.

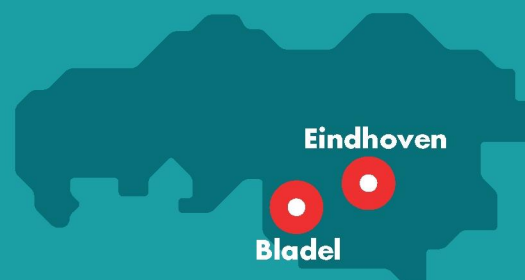
Reactie vanuit het initiatief

"De provincie is heel belangrijk omdat het een partner is die overzicht heeft, die in heel Brabant zicht heeft op wat er gebeurt en waar welke netwerken zitten. Daar kunnen we gebruik van maken als het gaat over het aanhaken van alle gemeenten, want elke gemeente moet echt meedoen. Bovendien kunnen zij met hun helikopter positie ook kennisdeling voor hun rekening nemen. En verder is het heel goed dat zij meten met de impact-monitor of wat we doen ook het gewenste effect heeft. Dat geeft echt meerwaarde."

Wies Arts, PG Raad

Wijkleerbedrijf Lokaal Plus

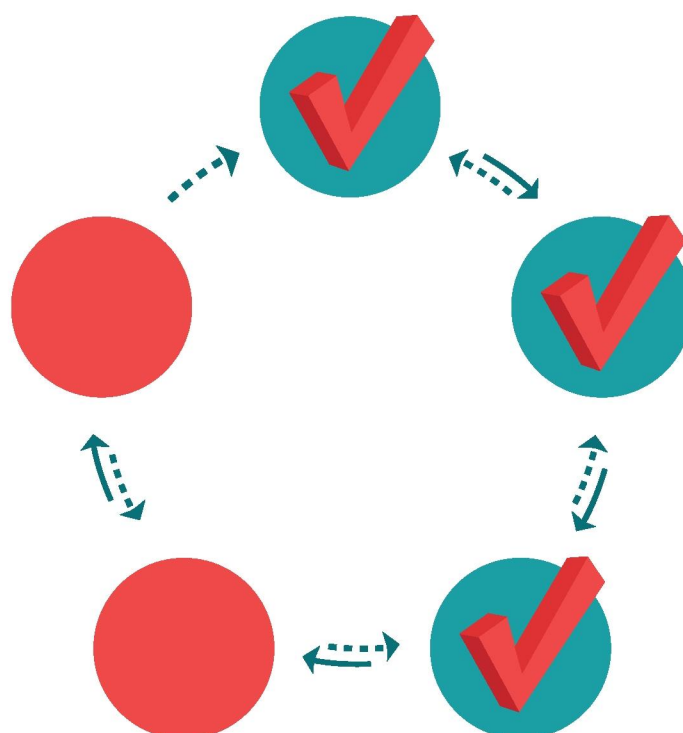
Online	https://lokaal-plus.nl/ en https://samenslimzorgenthuis.nl
Initiatiefnemer	Summacollege
Contactpersoon provincie	Astrid Kaag
Werkgebied	Eindhoven, Bladel en omgeving

- Netwerkpartners**
- Ondernemers oa Viedome, Mediamarkt, Tinybots, the Surface Network
 - Slimmerleven2020
 - Wijkbewoners
 - Studenten
 - Gemeenten Bladel en Eindhoven
 - Onderwijsinstellingen Summacollege, Fontys, Tue, Piuscollege
 - Zorginstellingen oa de Wever, SWZ, RSZK
 - Wijkteams
 - Intern: programma arbeidsmarkt

- Instrumentarium**
- Impactmonitor

- Uitvoeringsfase**
- De afgelopen jaren zijn de vijf fases al een keer doorlopen. We zijn nu weer toe aan de fase van het opschalen, waarbij we tussen fase 3 en 4 zitten.

Uitgangssituatie

Het Summa College heeft een opleiding zorg en welzijn, niveau 2 en 3. Studenten worden opgeleid om zorg te geven in instellingen. Een aantal zaken komen hier samen:

- Er is steeds minder werk in de instellingen omdat mensen langer zelfstandig thuis blijven wonen;
- De rol van techniek in de zorg ruikt op;
- Er is in toenemende mate sprake van leerlingen uit een minder sociaal veerkrachtige omgeving, die meer begeleiding nodig hebben voor zij in de praktijk aan de slag kunnen.
- Er zijn steeds meer mensen in de wijk die (nog) geen zorgindicatie hebben maar die wel wat hulp kunnen gebruiken

Dat heeft er voor gezorgd dat het Summa de opleiding anders vorm geeft, om zo de studenten op te leiden voor een baan die meer past bij de ontwikkelingen in de maatschappij. Bij de school is een 'woonkamer voor de wijk', waar buurtbewoners worden uitgenodigd om een bijdrage aan de opleiding te geven. Een soort nabootsing van de thuissituatie, maar met een plus. Samen koken, leren Skypen met kleinkinderen, elkaar leren kennen. Vanuit deze veilige startsituatie worden ook activiteiten in de wijk ontwikkeld. Studenten die helpen met klusjes, samen boodschappen doen, lichte vormen van zorg verlenen. Maar ook buurtbewoners die een taalspelletjes doen met een student met taalproblemen. De opleiding voegt betekenis toe aan het leven van studenten en buurtbewoners.

Voortgang

Vanuit verschillende gemeenten komt de vraag om ook soortgelijke wijkleerbedrijven op te zetten. Voor dit opschalingsvraagstuk is het goed in beeld te brengen wat de opbrengsten zijn van deze aanpak. We zijn daarom via impactsessies bezig om in kaart te brengen wat de invloed van deze aanpak is op o.a. de sociale veerkracht van de omgeving.

Daarnaast is financiering een knelpunt, steeds wordt met verschillende subsidies het initiatief voortgezet. Een belangrijke zoektocht is hoe dit structureel langdurig geborgd kan worden via een duurzaam verdienmodel en wellicht via een sociale onderneming. Ook daarvoor is inzicht in impact belangrijk.

Inmiddels zijn twee impactsessies geweest, het vervolg van deze sessies nemen we mee in de pilot impactmonitoring. Wij faciliteren dit proces en doen actief mee als partner.

Volgende stap

Onderdeel van het opschalingsvraagstuk is ook het borgen van financiering. Momenteel wordt met verschillende subsidies het initiatief voortgezet. Een belangrijke zoektocht is hoe dit structureel geborgd kan worden via een duurzaam verdienmodel en wellicht via een sociale onderneming. Ook hiervoor is inzicht in impact belangrijk.

Inmiddels zijn twee impactsessies geweest, het vervolg van deze sessies nemen we mee in de pilot impactmonitoring. Wij faciliteren dit proces en doen actief mee als partner.

Wat leren we

Lokaal plus is een voorbeeld van een project dat toe is aan opschaling, En niet in de vorm van een bedrijf wat steeds groter wordt maar opschaling waarbij een aantal kleine locaties in de lokale context worden opgezet. Dat is een relatief nieuwe vorm van opschaling waar we als provincie graag meer over willen weten.

We leren ook veel over het onderwerp publiek/private financiering: hoe werkt het om samen op zoek te gaan naar duurzame financiering voor een initiatief dat iedereen fantastisch vindt?

Dat de impactmonitor niet alleen voor ons belangrijk is om de versterking van de sociale veerkracht te meten, maar dat hij ook belangrijk is om draagvlak te creëren en stappen in een proces mogelijk te maken.

Wat brengen we

Uitwisseling van kennis en ervaring op Europese schaal via het project ITHACA. Inbrengen van expertise op gebied van impactmonitoring en sociaal ondernemerschap.

VAB's Zundert

Initiatiefnemer Gemeente Zundert

Contactpersoon provincie Lieke Hoenselaar

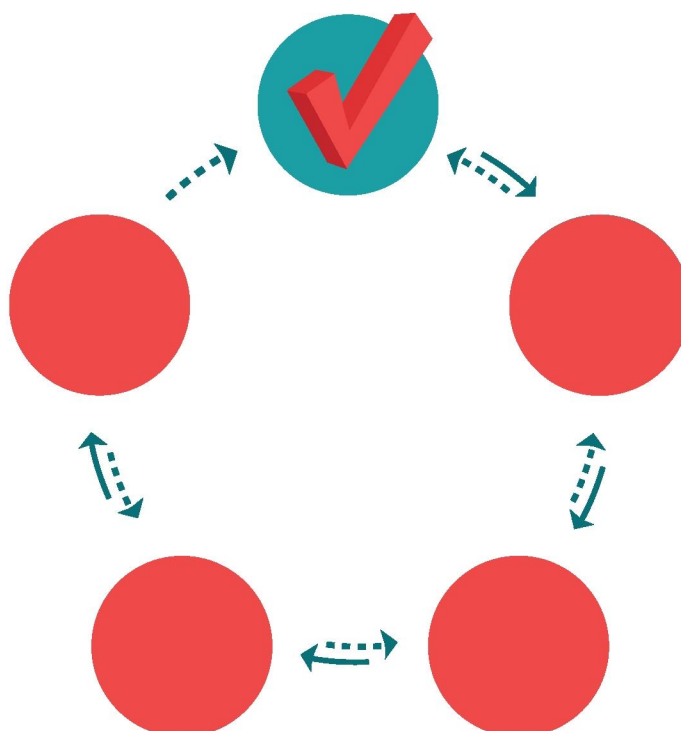
Werkgebied Gemeente Zundert

- Netwerkpartners**
- Team Leegstand
 - Gemeente
 - VKK
 - Dorpsraden
 - Bewoners van het buitengebied
 - Aanliggende gemeente Rucphen
 - ZET
 - Caroline Hummels (TU/e)
 - PON
 - Het Nieuwe Trivium
 - Zorgbelang
 - Regio West-Brabant (RWB)

Instrumentarium Binnenkort wordt in overleg met gemeente Zundert en onze kennispartners bepaald welk instrumentarium het best aansluit bij hun vraag/deze casus.

Uitvoeringsfase Dit project is op weg naar fase 2

Uitgangssituatie

De gemeente Zundert heeft een hoog percentage lege schuren en stallen. Daar willen ze iets aan gaan doen. Maar daarbij kijken ze niet alleen vanuit vastgoedbeheer, maar denken ze breder na over de toekomst van het buitengebied. Die toekomst willen ze vormgeven met iedereen die daar op welke manier dan ook bij betrokken is. Dit project is een cross-over met gebiedsontwikkeling, team Leegstand heeft ons hierbij betrokken.

De gemeente Zundert is zich er erg goed van bewust dat ze dit traject samen met de inwoners af moeten stemmen om draagvlak te krijgen en de verhoudingen tussen de verschillende 'gebruikers' van het buitengebied ook in de toekomst goed te houden.

Voortgang

Er is een aantal gesprekken geweest met de gemeente Zundert, die heel enthousiast is over het meenemen van verstreken van Sociale Veerkracht in dit traject. Ze weten echter niet zo goed hoe ze daar mee moeten beginnen.

Volgende stap

Daarom wordt na de zomer een kennissessie gehouden met alle betrokken partners, om samen te zien wat een goede aanpak zou zijn en wat er allemaal mogelijk is. Daarbij sluiten diverse partners aan. De provincie faciliteert dat.

Wat leren we

We kijken vanaf het begin mee met een proces van ontwerpen. Daarbij zien we waar een overheid tegenaan loopt, welke partijen betrokken zijn, wat oplossingsrichtingen zijn en hoe we daarbij faciliterend kunnen ondersteunen. Hoe werken we in cross-overs binnen de provinciale opgaven samen, zodat het echt een samenwerking wordt en niet twee parallelle trajecten. Hoe kunnen we met onze kennispartners de methoden die er zijn inzetten voor dit soort vraagstukken.

In West-Brabant is het vertrouwen in de overheid laag. Dat heeft invloed op de sociale veerkracht. Werkt deze aanpak om het vertrouwen te versterken, en heeft dat ook invloed op de sociale veerkracht?

Hoe leggen we de opgedane kennis vast, borgen we die en maken we die toegankelijk voor anderen. Want meer gemeenten gaan met dit vraagstuk te maken krijgen de komende jaren.

Wat brengen we

Kennis en expertise van onze kennispartners.

Reactie vanuit het initiatief

‘De uitdaging die wij hier hebben komt op heel veel plekken voor. Het is belangrijk om mensen zelf mee te laten denken over hun toekomst. Je hebt een methodiek nodig om lijn te houden in wat je inbrengt, maar ook in wat het opbrengt. Het is belangrijk om die kennis vast te leggen en te ontsluiten. Daar heeft de provincie zeker een belangrijke rol.’

Guus Broos, gemeentesecretaris Zundert